

MUZEUL DE ARTĂ VIZUALĂ DIN GALAȚI – PRIMUL MUZEU DE ARTĂ CONTEMPORANĂ ROMÂNEASCĂ

Inaugurat în anul 1967, în vechiul Palat Episcopal, Muzeul de Artă Vizuală din Galați este primul muzeu de artă contemporană românească și a fost conceput astfel încât să prezinte cele mai noi tendințe ale fenomenului plastic, destinație pe care și-o păstrează și astăzi.

Aproximativ 400 de lucrări existente în sălile de expunere și în aer liber, în parcul muzeului, constituie o

Mariana TOMOZEI COCOȘ

selecție dintr-un patrimoniu mult mai amplu, completat adesea cu un patrimoniu virtual, al artiștilor contemporani, cultivați cu consecvență în cele aproape 4 decenii de existență.

Muzeul deține și o valoroasă colecție de artă modernă românească, secolul XIX și XX. Cele cinci peisaje de Nicolae Grigorescu din colecția muzeului sunt un reper elocvent al virtuozității pictorului care a contribuit în secolul al XIX-lea la integrarea plasticii românești în orientările novatoare ale artei europene din acea epocă.

Lucrările lui Theodor Pallady și Gheorghe Petrașcu, expuse la parterul muzeului, exprimă universuri diferite: primul imaginează o lume a armoniei și echilibrului, transpusă în tonalități luminoase și rafinate, iar cel de-al doilea concepe o pictură a preiozităților cromatice, adânci, senzoriale, vibrante.

„Țărănci din Săliște” și „Țigănci din Dobrogea” de Ștefan Dimitrescu, lucrate în anii 1920, sunt apreciate pentru forța caracterelor umane portretizate cu mijloace proprii spațiului său plastic, ritmat de planurile cromatice. Nicolae Tonitza, membru al „Grupului celor 4”, ca și Șt. Dimitrescu, este reprezentat printr-un „Portret de băiat”, lucrare sugerând prin expresie și prospețime cromatică universul candorii infantile. Valorificând experiența cezanniană, Iosif Iser subliniază în „Balerină” (în imaginea alăturată) și în „Nud” plasticitatea volumelor, conferind culorii un rol constructiv. Ceva din experiența cezanniană reține și Nicolae Dărăscu,

în lucrările lui, unde domină totuși tehnica postimpresionistă, așa cum o arată și cele două piese din colecția muzeului („Santa Maria –Veneția” și „Casă la țară”). Zonei postimpresionismului îi aparține și opera lui Lucian Grigorescu, cu naturile moarte opulente, cu peisajele pline de atmosferă, lucrute într-o inconfundabilă armonie de galben - orange - verde și cu o pensulație vie, alertă („Natură moartă cu pepene galben”, „Strada”).

În compozițiile lui Camil Ressu – prestigios profesor al Academiei de Artă din București și organizator al vieții noastre artistice în perioada interbelică și chiar după aceea – rigoarea compozițională se îmbină cu expresivitatea formei și cu observația realistă („Înmormântare la țară”, „Peisaj de iarnă”, „La semănat”).

Dintre numele consacrate ale artei moderne românești, prezente în patrimoniul muzeului, nu-i putem uita pe Jean Al. Steriadi, Vasile Popescu, Ștefan Popescu sau Marius Bunescu, în opera cărora se corelează sensibilitatea pentru culoare cu sinteza formei.

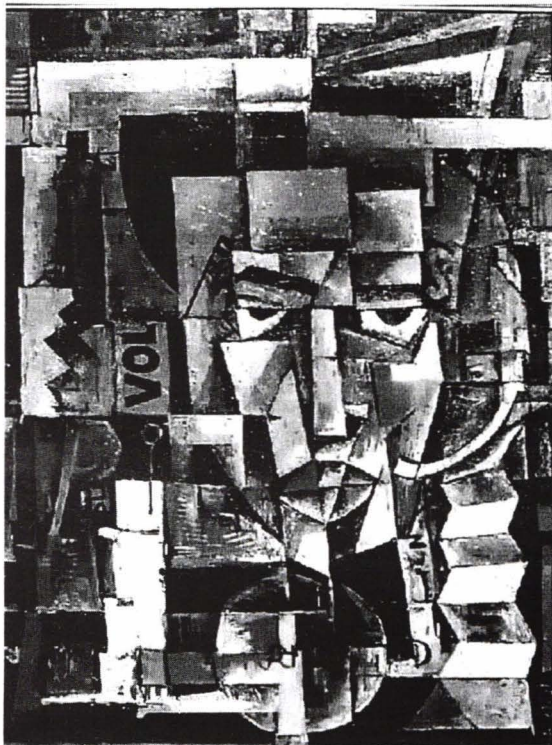
Pictura lui Henri H. Catargi îmbină un raționalism al organizării spațiale, cu semnificații simbolistice ale motivelor alese, înrudindu-se spiritual cu arta lui Theodor Pallady. Alături de pictură, câteva nume de prestigiu ale sculpturii românești jalonează sălile muzeului - Dimitrie Păciurea, Ion Jalea, Oscar Han, Gheorghe Anghel, Corneliu Medrea, Ion Irimescu, Ion Vlasiu Vida Geza – cu volumele lor expresive, adesea monumentale și cu modelele lor sensibil.

Avangarda românească, apărută în prima jumătate a secolului XX ca ecou al transformărilor petrecute în arta europeană, dar și ca inițiative ale unor personalități de excepție - Victor Brauner, Marcel Iancu, Hans Mattis Teutsch, Corneliu Michăilescu, M.H.

Maxy, Milița Petrașcu, Irina Codreanu, Margareta Sterian - este marcată de orientări cubiste, expresioniste, suprarealiste. „Portretul lui Ilarie Voronca” de Victor Brauner este reprezentativ pentru acea epocă și pentru perioada de început a creației artistului, care s-a orientat, ulterior, spre suprarealism, devenind unul dintre exponenții de seamă ai mișcării în Franța. Suita de lucrări „Flori sufletești” a lui Mattis Teutsch, care participă la manifestări importante ale expresionismului german, este concepută în ritmuri curbe, în tonalități puternice, dar bine armonizate, arătând opțiunea clară pentru estetica acestui curent, dar și pentru cea simbolistă.

Realizată spre mijlocul secolului XX, „Jaffa demolată” de Marcel Iancu – unul dintre fondatorii mișcării dadaiste de la Zürich, alături de Tristan Tzara – păstrează elemente stilistice care-l definesc pe autor prin dominanta constructivistă a compoziției.

Victor Brauner
-Portretul lui
Ilie Voronca;
ulei
pe
panza; 109/70
cm

Ion Alin Gheorghiu -
Simfonia albastră;
ulei pe
panza;
150/130 cm

Lucrările lui Corneliu Baba și Alexandru Ciucurencu, cei doi maeștri care au format câteva promoții de artiști contemporani, conturând tendințe bine individualizate în școala românească de pictură, sunt prezente în sălile de la parter cu lucrări definitorii stilistic. Arta lui Corneliu Baba sondează tulburătoarele adâncimi ale sufletului omenesc, folosind cu inepuizabilă inventivitate procedee tradiționale ale picturii („Călcătoreasa”, „Nud”), în timp ce Alexandru Ciucurencu valorifică posibilitățile plastice ale culorii în compoziții unde sunt reunite vitalitatea și rafinamentul expresiei („Peisaj la Târnovo”, „Natură moartă cu flori”).

Din opera lui Ion Țuculescu, Muzeul de Artă Vizuală deține o bogată colecție, în special din perioada

totemică, a ultimilor ani: „Aur și cărbune”, „Duet”, „Sclipiri”, „Amintire policromă”, „Totem albastru”, „Viziune”, etc. O mare varietate compozițională caracterizează această lume semi-abstractă, unde tensiunile dramatice sunt transferate din zona narativului în cea a plasticității pure. Formele se ciocnesc, cresc pe suprafață, investite cu elocvența unor personaje stranii, concentrând energia unor trăiri intense, transpuse în ardentele acorduri expresioniste și dezvoltând astfel o bogăție a mijloacelor picturale, valorificată mai târziu în arta românească.

Printr-o viziune diferită se impun lucrările lui Dumitru Ghiță, deși universul rural, folcloric este, ca și la Țuculescu, zona de inspirație a

Ion Panaitescu-
Portrete; acvaforte;
80/65 cm.

pictorului. Ghiia transformă legătura afectivă cu locurile natale și cu creația populară într-o înțelegere subtilă a naturii și a formei plastice; modelate în volume stilizate ele capătă o forță telurică datorită tonalităților grave, saturate de brunuri, ocruți, roșuri și accente de violet și datorită texturii vibrante a pastei cromatice.

Cea mai însemnată parte a patrimoniului și a expunerii permanente a muzeului o constituie însă creația românească din perioada 1967 – 2000, din care vom selecta câteva personalități și direcții semnificative.

Considerată un element major, specific unei sensibilități îndelung modelate în timp, culoarea, modul ei de abordare, constituie unul din mijloacele de împlinire și afirmare ale picturii românești. Există o sinteză firească între acordurile cromatice îndrăznețe și formele având ca reper structurile naturale.

Astfel, seria „Vegetațiilor” lui Ion Pacea, realizate în anii 1970, constituie elaborări ale unor forme naturale, dar și ale elementelor decorative din scoarțele populare; concepute în

contraste cald-rece, închis-deschis, structurile se desfășoară alert pe suprafața lucrării.

Ion Alin Gheorghiu, una dintre cele mai reprezentative personalități ale artei românești, este prezent în muzeu cu lucrări din ciclul „Grădini suspendate”. Pictura lui se situează la confluența dintre figurativ și abstract; având ca reper lumea vizibilă, el creează adevărate metafore, a căror construcție plastică dă impresia de creștere explozivă, de expansiune organică susținută de dinamismul cromaticii.

Culoarea capătă valențe spirituale la Ion Nicodim, sau Virgil Almășanu în compozițiile lor, unde o cromatică decantată, vibrând pe suprafețe mari, configurează o poetică a spațiului vast.

Pictura lui Ion Sălișteanu este o vizualizare a vitalității, a captării luminii pe întinderea pânzei. Preferința pentru petele de alb-gri-negru, exaltate de accentele intense cromatic, este însoțită de gestualismul pensulației și de alternanțele între suprafețele mari și aglomerările de forme tensionate („Arhitectura gândului frumos”). În același context, Ilie Boca se distinge prin picturalitate și rafinamentul acordurilor de brun-gri-violet, în timp

ce Florin Mitroi imaginează o lume severă, lipsită de pitoresc, ușor stranie, în tonalități închise de culoare.

O pictură cu străluciri fove, păstrând legături mai mult sau mai puțin vizibile cu motivele care au inspirat-o, creează Vasile Grigore în compozițiile sale cu nuduri sau naturi moarte.

Conceptualismul marchează creația unor artiști cum sunt: Horia Bernea, Marin Gherasim, Sorin Dumitrescu, Gheorghe Anghel.

Horia Bernea, una dintre cele mai complexe figuri ale culturii noastre, creator de mare forță și rafinement, repune în discuție în seria „Dealurilor” problema stilului devenit obiect de investigație, de cunoaștere a artistului. În ciuda exaltării senzoriale a imaginii prin tehnică, impresia generală este a semnificației ce transcende aspectul concret, dând o consistență emblematică motivului. În pictura lui Marin Gherasim, sacrul se dezvoltă prin intermediul semnelor provenind din ordinea geometrică a unor elemente arhitecturale medievale sau populare, cu trimitere la o spiritualitate străveche, autohtonă. Compozițiile lui Sorin Dumitrescu sunt imagini ce „evocă”, nu „reprezintă”; ele tinzând să creeze arhetipuri, structuri cu conotații metafizice („Portic”, „Hiperconceptie”). O interferență între sugestia ale observației directe, elemente simbolice provenind din culturile antice și interpretări abstracte este și pictura lui Gheorghe Anghel.

Una dintre personalitățile de anvergură ale artei românești a fost George Apostu, a cărui operă a avut un impact deosebit asupra evoluției sculpturii noastre contemporane. Compozițiile lui sunt o alternanță între aspectul frust și cel prelucrat al materialului, ocupând spațiul în ritmuri monumentale. Ele par să facă parte dintr-o lume cu legi proprii, sugerând prin acea relație om-natură pe care o evocă, o străveche cultură a lemnului. Din numeroasele lucrări semnate de

artist, aflate în patrimoniul muzeului, amintim „Nud”, „Lapone”, „Fluturi”, „Pescar”.

Reperetele brâncușiene ale acestei viziuni pot fi regăsite și la sculptori cum ar fi Ovidiu Maitec, Napoleon Tiron sau Gheorghe Iliescu Călinești, ale căror opere le întâlnim, de asemenea, în sălile muzeului, ocupând spațiul cu volumele lor ferme, bine articulate, de o mare expresivitate plastică.

Patrimoniul Muzeului de Artă Vizuală conține o bogată colecție de gravură românească din a doua jumătate a secolului XX, ilustrând convingător orientările stilistice și conceptuale din acest domeniu, unele din ele mai ușor de evaluat astăzi, datorită distanțării în timp. Corelând elemente expresioniste sau cu sugestii simbolice și experiența suprarealismului sau a abstracționismului, gravura contemporană românească folosește ca instrumente ale investigațiilor sale atât tehnicile tradiționale, cât și pe cele rezultate din contactul cu procedee ale tiparului, afirmându-se prin virtuozitatea profesională a creatorilor ei și printr-o mare capacitate de invenție plastică. Amintim câteva dintre personalitățile graficii contemporane românești reprezentate în colecția Muzeului de Artă Vizuală: Vasile Kazar, Corina Beiu Angheluță, Ala Jalea Popa, Ileana Micodin, Ion Panaitescu, Hortensia Puia Maschievici, Ștefan Iacobescu, Marcel Chimoagă, Wanda Mihuleac, Mircea Dumitrescu, Adrian Dumitrache etc.

Arta decorativă este prezentă în cele două săli monumentale ale muzeului, de la parter și de la etaj, destinate vernisajelor și manifestărilor artistice care practică frecvent interferența între artele vizuale, balet și muzica. Sunt expuse tapiseriile unor artiști consacrați, cum ar fi Ana Lupaș,

Ariana Nicodim, Elena Haschke Marinescu, Cela Neamțu, Șerbana Dragoescu, Șerban Gabrea, etc..

Cele mai importante donații care au îmbogățit patrimoniul instituției își găsesc un spațiu de expunere permanent în sălile muzeului: colecțiile „Georgeta și Costantin Arănescu”, „Idel Ianchelevici”, „Roth –Ionescu”.

Născuți în Galați și stabiliți în SUA după 1948, unde s-au afirmat în domeniul artei, Georgeta Arănescu (1910-1994) și fratele ei, Constantin Arănescu (1914-1966), realizează în creația lor o sinteză între tendințele expresionist –abstracte și elemente ale tradițiilor românești.

Sculptor belgian de origine română, Idel Ianchelevici (1909- 1994) a realizat o operă vastă, al cărui mesaj umanitar este susținut de o estetică a formelor monumentale și a unui modelaj sensibil, exprimând seninătate, echilibru și armonie.

Pictorița Lola Schmierer Roth (1893- 1981), a trăit cea mai mare parte a vieții în Galați, formându-se ca artistă în ambientul cultural al Vienei, Berlinului și Parisului de la începutul secolului XX. Opera ei asimilează tendințe ale postimpresionismului și ale unor curente de avangardă, exprimând o remarcabilă capacitate de invenție a imaginii plastice.

Expozițiile temporare românești și străine, organizate de-a lungul celor 38 de ani de existență, manifestările cele mai diverse dedicate iubitorilor de artă (ghidaje tematice, lecții de istoria artei, de educație estetică, concerte, tabere de creație, spectacole inspirate din istoria costumului, etc.) fac parte din viața specifică muzeului, imprimându-i un dinamism ce-l integrează în contemporaneitate, atât din perspectiva prospectării și valorificării patrimoniului artei contemporane, cât și din aceea a relațiilor cu publicul.

ABSTRACT

The first museum of Romanian contemporary art was inaugurated in 1967 in Galați, in an old palace (built at the beginning of the 20th century). Structurally the museum has been conceived to present the latest tendencies of the coming plastic phenomenon, this destination being preserved at the beginning of the new millennium as well.

Approximately 400 works of art existing in the exposition rooms but also in the park of the museum constitute a selection from a much more ample patrimony from the artists' studios.

The Museum of Visual Art has a valuable collection of works belonging to the inter-war creation (Theodor Pallady, Gheorghe Petrascu, Stefan Dimitrescu, Nicolae Tonitza, Camil Ressu, Lucian Grigorescu, etc)

or to the Romanian vanguard (Victor Brauner, M.H.Maxy, Mattis-Teutsch, Marcel Iancu, etc). This collection is completed by some creations of the artists who have created a link between the art of the first and second half of the 20th century (Corneliu Baba, Alexandru Ciucurencu, Ion Tuculescu, Henri H. Catargi or Dumitru Ghiata).

But the works created between 1967 and 2000 represent the most important part of the heritage and of the permanent exhibition. The spirituality of the chromatic vitality in the painting of Ion Nicodim, Ion Salisteanu or Ion Alin Gheorghiu, the refinement in compositions signed by Octav Grigorescu and Georgeta Naparus or the sculptures full of expressive strength signed by George Apostu, Ovidiu Maitec, Napoleon

Tiron promote visual signification in the exposition space. The conceptualism of Horia Bernea, Marin Gherasim, Sorin Dumitrescu, Gheorghe Anghel, the surrealism of Paula Ribariu, Vladimir Zamfirescu, Stefan Caltia, Sorin Ilfoveanu are some reference points in the permanent exhibition, but there are also deco art creations (Ana Lupas, Riti and Peter Jacobi, Serban Gabrea, etc.) or diverse structures of graphics (Wanda Mihuleac, George Leolea, Marcel Chirnoaga, Mircea Dumitrescu, Dan Erceanu).

The permanent exhibition is completed by important donations – “Idel Ianchelevici”, Belgian sculptor of Romanian origin and “Georgeta and Constantin Aramescu”, American artists born in Galati – which enrich the patrimony of the museum.

The museum has a dynamic structure through its exhibitions, micro exhibitions, symposiums and creation camps, which it promotes, especially through programmes addressed priority to the young creators, in order to catch the most significant orientations in art, from ideation and expression means point of view.